

PRITARTA
Druskininkų savivaldybės mero
2025 m. liepos 17 d. potvarkiu Nr. M3-177

PATVIRTINTA
Druskininkų savivaldybės Viečiūnų
progimnazijos direktoriaus
2025 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V1-80

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VIEČIŪNŲ PROGIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazijos (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) apibrėžia Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazijos ikimokyklinio ugdymo(si) paskirtį ir poreikius, ugdymo(si) principus, turinio gaires, procesą ir aplinkas, ugdymo(si) tikslą, uždavinius, rezultatus ir ugdymo(si) sritis. Programos paskirtis yra pateikti esminius susitarimus dėl vaikų nuo 1 iki 5 (6) metų ugdymo(si) programos, siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

Programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ (toliau – Gairės), Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis bei pagrindiniais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo veiklą: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazijos nuostatais ir kt.

Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Programos pagrindas – sociokultūrinė raidos teorija, akcentuojanti visuminį vaiko vystymąsi per aktyvią sąveiką su aplinka. Vaikas ne imituoja, bet per bendravimą ugdo savo psichines galias ir asmenybę. Mokytojas šioje sąveikoje dalyvauja kaip aktyvus partneris, skatinantis bendradarbiavimą tarp vaikų.

Programa parengta remiantis ekologinių sistemų teorija, kuri vaiko ugdymą vertina holistiškai – kaip visos asmenybės formavimasis kultūrinėje ir socialinėje aplinkoje. Mokytojas čia veikia kaip aplinkos kūrėjas: jis kuria įtraukią, vaikui palankią aplinką, atsižvelgdamas į vaikų kultūrinius skirtumus, individualius poreikius ir patirtį.

Programoje įtvirtinta universalus dizaino mokymuisi prieiga, skirta užtikrinti įtraukų, visiems vaikams prieinamą ugdymą. Universalus dizainas mokymuisi grindžiamas tarpdisciplininiais edukologijos ir neuromokslų tyrimais, skatina pritaikyti mokymosi turinį pagal skirtingus vaikų mokymosi būdus ir neurokognityvinius procesus. Tyrimai rodo, kad ugdymas pagal universalus dizaino mokymąsi skatina aukštus pasiekimus, savarankišką mokymąsi, smalsumą ir tikslingą veiklą.

Programoje išskiriami pagrindiniai ugdymosi būdai – žaidimas ir patirtinė veikla, atitinkantys vaikų prigimtį ir raidos ypatumus. Ankstyvame amžiuje vaiko raida būna netolygi, todėl kiekvieno ugdymasis yra unikalus. Mokytojas pasitiki natūraliais vaiko gebėjimais, sudaro sąlygas jų plėtočiai, gerbia kiekvieno vaiko raidą ir individualumą.

Vaikai aktyviai mokosi tyrinėdami, kurdami, patys atrasdami pasaulį jiems būdingu tempu ir būdu. Jie noriai imasi iniciatyvos, ieško naujų veiklų bei iššūkių. Mokytojas palaiko jų sumanymus ir parenka atitinkamą ugdymo turinį. Vaikų dialoguose su bendraamžiais ir suaugusiais formuojasi bendros prasmės, skatinama įvairovė ir mokymasis vieniems iš kitų.

Vaikai ugdomi visapusiškai – integruojant fizinę, emocinę, socialinę ir pažintinę raidą, o pasaulis jiems pristatomas kaip vientisa, nedaloma visuma.

Programa remiasi šiomis pagrindinėmis ugdymą(si) grindžiančiomis vertybėmis, kurios formuoja visą jos turinį ir kryptį:

1. vaiko orumas – pripažįstama kiekvieno vaiko unikali vertė, autentiškumas ir individualumas, kurie yra gerbiama ir puoselėjami;
2. vaiko gerovė – svarbiausias prioritetas teikiamas vaiko saugumui, sveikatai bei darniam santykiui su savimi ir aplinka (kultūrine, socialine, fizine);
3. saviraiškos laisvė – vertinamas ir skatinamas kiekvieno vaiko kūrybiškumas bei teisė laisvai reikšti save;
4. lygiavertis dalyvavimas – sudaromos sąlygos visiems vaikams aktyviai ir lygiateisiškai dalyvauti ugdymo procese, šalinamos kliūtys, trukdančios mokytis;
5. teisingumas ir lygiateisiškumas – visi vaikai turi vienodas teises augti, mokytis ir tobulėti, nepaisant jų lyties, sveikatos, socialinės ar kultūrinės padėties. Skatinama įtrauktis ir saugoma nuo diskriminacijos;
6. pagarba ir atvirumas įvairovei – kuriama aplinka, kurioje įvairovė yra vertinama, o vaikai mokomi empatijos, tolerancijos ir pagarbaus bendravimo, natūraliai priimant skirtingumus;
7. bendruomeniškumas ir pilietiškumas – ugdomas atsakomybės jausmas už save ir kitus, skatinama demokratinė, įtraukta bendruomenė, kurioje kiekvienas vaikas jaučiasi svarbus ir reikalingas;
8. kultūrinis tapatumas – puoselėjama pagarba savo tautos kultūrai, kalbai ir istorijai, tuo pačiu skatinant atvirumą kitų kultūrų išskirtinumui ir tarpkultūriniam dialogui.

Pagrindiniai vaikų poreikiai, kuriuos atliepia Programa:

1. žaidimas. Programa užtikrina sąlygas vaikui žaisti laisvai, turėti pakankamai laiko, erdvės ir žaidimo draugų. Žaidimas laikomas esmine savarankiškos veiklos forma, per kurią vaikas kuria savo kultūrą. Suaugusieji, stebėdami ir įsitraukdami tinkamu momentu, padeda vaikams lavinti žaidimo įgūdžius;
2. saugumas. Vaikai turi jaustis saugūs, matomi, girdimi ir gerbiama. Svarbu, kad jie ne tik patirtų saugumo jausmą, bet ir ugdytųsi atsakomybę už savo ir kitų saugumą;
3. draugystė. Vaikai turi turėti galimybę kurti artimus ryšius, jaustis priimami ir patirti bendrumą. Ugdymo aplinka skatina bendradarbiavimą, padeda vaikams išmokti būti ir veikti drauge;
4. bendravimas. Vaikams suteikiama erdvė dalintis mintimis ir emocijomis žodžiu, judesiu, menu ar muzika. Jie skatinami atrasti įvairius būdus bendrauti pagarbiai ir efektyviai;
5. pažinimo džiaugsmas. Programa palaiko vaikų smalsumą, norą tyrinėti ir atrasti. Vaikai kuria savo supratimą apie pasaulį remdamiesi patirtimi ir naujais atradimais;
6. kūrybinė saviraiška. Vaikams suteikiama galimybė atrasti ir lavinti savo kūrybiškumą per įvairias veiklas, tiek spontaniškas, tiek tikslingai organizuotas;
7. individualūs ir specialieji poreikiai. Programa prisitaiko prie kiekvieno vaiko unikalių poreikių, įskaitant specialiuosius ugdymosi poreikius.

Vaikai laikomi aktyviais ugdymosi proceso kūrėjais – jie siūlo, reaguoja, sprendžia kartu su mokytoju. Mokytojas stebi vaikų reakcijas ir nuomones, kad pritaikytų ugdymo turinį prie realių, aktualių poreikių. Skatinamas demokratiškas dalyvavimas – vaikai mokosi tartis, išreikšti savo nuomonę, kurti ir laikytis bendrų taisyklių. Kiekvienam suteikiama galimybė išbandyti save kaip lyderį skirtingose situacijose. Vaikai mokomi reflektuoti – išsakyti jausmus, vertinti veiklą ir išreikšti nuomonę.

Vaikų ugdymosi formos:

1. žaidimas. Žaismingumas – natūrali vaiko pasaulio pažinimo forma. Aktyvus dalyvavimas savarankiškuose siužetiniuose, vaidmenų, tyrinėjimo ir didaktiniuose žaidimuose. Derinami laisvi žaidimai ir struktūruoti ugdomieji žaidimai;
2. patirtinis ugdymasis. Ugdymas(is) vyksta per aktyvią veiklą: stebėjimą, eksperimentavimą, kūrybą. Skatinami personalizuoti, savivaldūs, dialogiški, judrūs, tyrinėjimo ir refleksijos ugdymosi būdai. Vaikas mokosi per pojūčius, emocijas ir fizinį dalyvavimą.

Regiono ypatumai, Mokyklos savitumas ir bendruomenės poreikiai

Druskininkų savivaldybė – tai unikalus Pietų Lietuvos kraštas, garsėjantis kurortiniu statusu, turtinga gamta, miškais, mineraliniais vandenimis ir išvystyta sveikatinimo infrastruktūra. Viečiūnų seniūnija – tai bendruomeniška, gamtai artima gyvenvietė, turinti galias kultūrinės ir istorinės šaknis. Regionas skatina sveiką gyvenimo būdą, aktyvų laisvalaikį ir glaudų ryšį su gamta.

Mokykla išsiskiria savitu ugdymo modeliu, orientuotu į sveikos gyvensenos įgūdžių formavimą. Nuo 2021 metų tapusi Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo nare, įstaiga nuosekliai ugdo vaikų fizinį aktyvumą, emocinę gerovę, sveikos mitybos ir higienos įpročius. Ugdymo procese integruojami regiono geografijos, kultūros ir istorijos ypatumai, stiprinant vaikų tapatumo, aplinkos pažinimo ir atsakomybės jausmus.

Bendruomenė siekia šiuolaikiško, vaikų poreikius atitinkančio ugdymo, kuris būtų grindžiamas sveikatingumo principais, pagarba aplinkai ir tvariomis vertybėmis. Tėvai, pedagogai ir vietos gyventojai yra atviri naujovėms, vertina kūrybiškumą, bendradarbiavimą ir aktyvų dalyvavimą ugdymo procese. Bendruomenė tikisi toliau plėtoti sveikatos ugdymo iniciatyvas, užtikrinti saugią, palaikančią ir įkvepiančią aplinką vaikų augimui bei visapusiškam tobulėjimui.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas ir kompetencijos

Mokykloje dirba šiuolaikiški, kvalifikuoti pedagogai, puikiai išmanantys šiuolaikines ugdymo kryptis ir taikantys inovatyvius metodus. Jie aiškiai suvokia savo vaidmenį – būti šalia vaiko kaip palaikantys, augti padedantys ugdymo partneriai. Mokytojai siekia pažinti kiekvieno vaiko unikalumą, parinkti individualiai tinkamas ugdymo strategijas, kurti grupėje psichologiškai saugią ir palankią aplinką, kuri skatintų vaiko augimą ir tobulėjimą.

Mokytojai geba profesionaliai organizuoti ugdymo procesą, tinkamai vertinti vaikų pažangą, stiprinti jų gebėjimus ir sudaryti sąlygas visapusiškam ugdymuisi. Jie orientuojasi į vaiko kompetencijų ugdymą, geba prisitaikyti prie individualių ar specialiųjų poreikių, priimdami vaiką tokį, koks jis yra. Mokytojai laikosi bendros nuostatos – vaikas turi būti aktyvus įstaigos gyvenimo dalyvis. Vaikams suteikiama galimybė išreikšti savo nuomonę, teikti pasiūlymus, rinktis veiklas pagal pomėgius bei įsitraukti į sprendimų priėmimą, susijusį su jų kasdienybe įstaigoje. Didelis dėmesys skiriamas mokytojų profesiniam tobulėjimui ir bendradarbiavimui su šeimomis. Pedagogai nuolat kelia savo kvalifikaciją, dalyvauja seminaruose, kursuose, dalijasi patirtimi su kolegomis tiek vietiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu, taip prisidedami prie švietimo kokybės augimo.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Rengiant Programą vadovautasi svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdieninė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

2. vaiko raidos ir ugdymo(si) principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, komunikavimo, meninės raiškos;

3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

4. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

5. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

6. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškose, į veiklą įtraukiančiose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

9. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10. reflektivaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmiais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

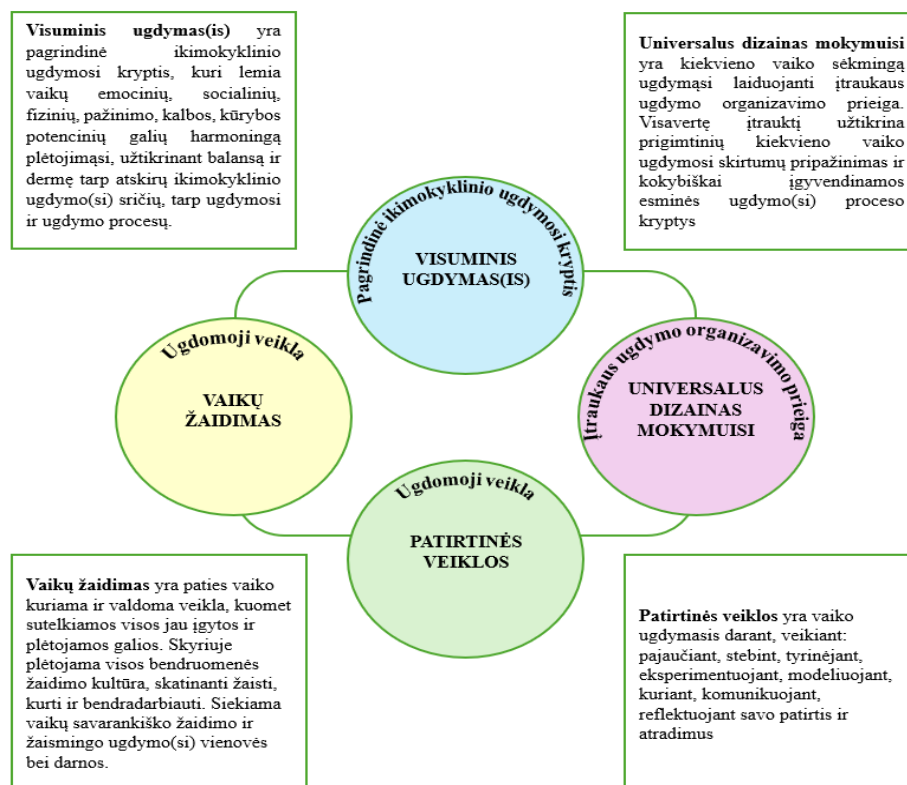
11. šeimos ir Mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja įgyvendinant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir Mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl kitų vaikų interesų.

III SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

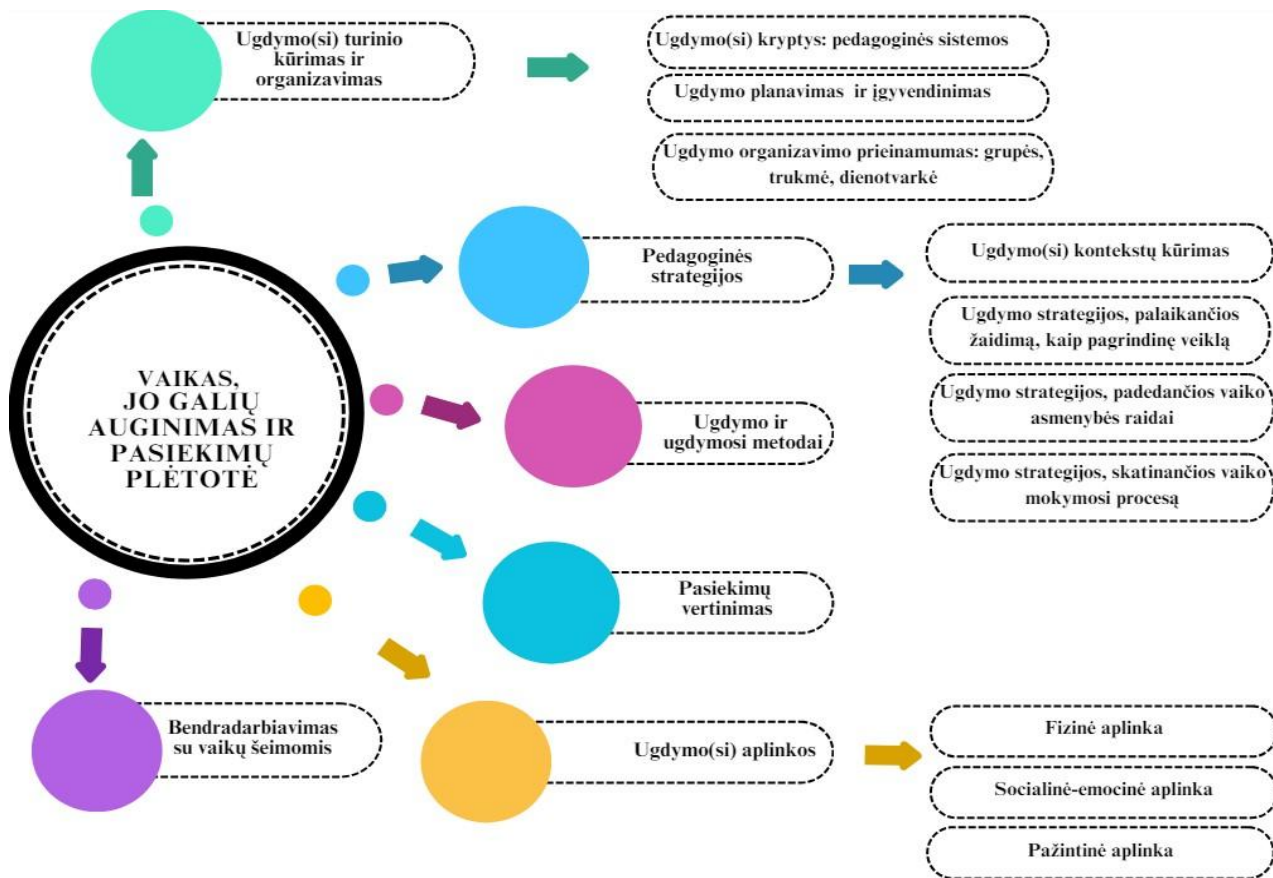
Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. (žr. 1 pav.).

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PAGRINDAS

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas

Ugdymo proceso centre yra vaikas: ugdymo procesas turi būti pritaikytas kiekvieno vaiko prigimtiniams galioms ir planuojamas atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnių ypatumus ir šeimos kontekstą (žr. 2 pav.).

2 pav. Vaikas, jo galių augimas ir pasiekimų plėtotė

Mokytojas, reaguodamas į pažintines, emocines vaiko reikmes ir atsižvelgdamas į individualią vaiko raidą, kuria aplinkoje ugdymo(si) kontekstus, taiko skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas, padedančias vaiko asmenybinei raidai, palaikančias žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą bei skatinančias vaiko mokymosi procesą.

Vaikų ugdymas(is) vyksta Mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už įstaigos ribų (muziejai, bibliotekos ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka bei vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Modeliuojant kontekstus, kuriamos įvairiapusės veiklos galimybės, modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika, numatomos galimos vaikų veiklos kliūtys ir ugdymo susitarimai dėl kliūčių šalinimo. Be to, kuriant kontekstus, naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tiksliai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį.

Žaidimas yra pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla, skatinanti vaiko socialinį, emocinį ir pažintinį ugdymąsi. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą užtikrina žaidimo įvairovę (pagal amžių, pomėgius, situaciją), nuolatinį vaikų žaidybinės veiklos judėjimą nuo paprastesnių link vis sudėtingesnių formų – nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių, iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų. Ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida, grindžiamos nuoseklumo, laipsniškumo ir

pastoliavimo principais. Mokytojo kiekvienas veiksmas įgyvendinamas nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas savarankiškai atlieka vieną ar kitą veiklą. Pradedama nuo paprasčiausių veiklos formų, palaipsniui mokytojiui siūlant sudėtingėjančias užduotis. Įgyvendinant pastoliavimo principą mokytojas nuolat stebi, skatina ir drąsina vaikus imtis naujos veiklos, t. y., pradėjus veiklą, jis parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui daugiau savarankiškumo ir atsakomybės. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą turi derėti su vaiko ugdymosi strategijomis. Pasinaudodamas vaikų raidą atitinkančių veiklų ir priemonių įvairove, pasiūlydamas vaikų galias ir reikmes atitinkančias veiklas bei sukurdamas tyrinėjimo ir iššūkių situacijas, mokytojas sudaro sąlygas kaupti vaikų asmeninę patirtį, kuri leidžia jiems konstruoti naujas žinias, formuoti savo supratimą apie supantį pasaulį.

Siekiant Programos tikslo ir uždavinių įgyvendinimo, taikomi į vaiką orientuoti atitinkantys vaikų amžių ir individualius poreikius ugdymo ir ugdymosi metodai: žaidimas (pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla), spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats), patirtinė vaiko veikla žaliosiose edukacinėse erdvėse, vaikų kūrybinė veikla, vaikų projektai, probleminių situacijų sprendimas, diskusijos, vaiko veiklos įsivertinimas ir kt.

Vaikų tyrinėjimo, smalsumo, kritinio mąstymo, bendradarbiavimo ir kūrybiškumo skatinimui yra taikomas STEAM ugdymas. STEAM ugdymas yra integralus, į kompleksinę tikrovės reiškinių pažinimą, pritaikymą ir problemų sprendimą kreipiantis vaikų gebėjimų ugdymas gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos (STEAM, angl. science, technology, engineering, arts, maths) kontekste. STEAM ugdymas akcentuoja holistinį požiūrį į mokymąsi bei suteikia ikimokyklinio amžiaus vaikams būtinų įgūdžių reikalingų būsimai akademiniai ir asmeninei sėkmei.

Į grupių veiklą integruojamas ekologijos ugdymo turinys (nuo 2022 m. priklausome Lietuvos EKO mokyklų tinklui), grupėse taikomi vaikų gamtamokslinio ir ekologinio raštingumo gebėjimų ugdymo metodai. Pagal Sveikatą stiprinančios mokyklos statusus (šalies lygmeniu) visose grupėse organizuojamos vaikų fizinį aktyvumą skatinančios ir sveikatą stiprinančios veiklos, organizuojami fizinį aktyvumą skatinantys renginiai (judumo akcijos, sporto varžybos, judrios veiklos ir kt.). Į ugdymo(si) procesą integruojamos prevencinės, socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programos.

Skaitmeninis sumanumas plėtojamas ugdymo procese naudojant edukacinius robotus „Photon“ ir bitutes „Bee-bot“.

Sensorinė aplinka leidžia pačiam susikurti erdvę, kurioje galima atsipalaiduoti, padidinti motyvaciją vėliau sekančioms veikloms ir pajusti teigiamų emocijų antplūdį. Toks patyrimas leidžia vaikui lengviau priimti informaciją, dalintis savo jausmais, aptarti ir parodyti tai, kas jam yra svarbu ir būti visiškai suprastam ir priimtam. Emocijas pirmiausia reikia pažinti, atpažinti savyje ir gebėti įvardinti ar kitu tinkamu būdu parodyti, to mokomasi tinkamoje sensoriškai pritaikytoje aplinkoje. Stimuliuojant pojūčius, per juos kuriant teigiamus emocinius santykius ir ugdant naują suvokimą, vaikas drąsiau ir lengviau gali bendrauti su išoriniu pasauliu, valdyti savo emocijas bei elgesį, reakcijas. Jei sensoriniai stimulai nėra perkrauti, jie padeda mokytis ramiai, tinkamu tempu ir efektyviai.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ pedagogo vaidmuo yra ypač svarbus. Pedagogas veikia kaip įkvepiantis pavyzdys, pats tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Jis sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis.

Pedagogas skatina individualizaciją ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys,

tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalus dizainas mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą bei socialinį ir emocinį vystymąsi.

IV SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) TIKSLAS, UŽDAVINIAI, REZULTATAI IR UGDYMO(SI) SRITYS

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programos tikslui pasiekti įgyvendinami šie uždaviniai:

1. atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;

2. į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus ugdymo(si) metodus, priemones;

3. organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą kaip pagrindinę veiklą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;

4. sukurti ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui pritaikytą ir ugdomąsi stimuliuojančią aplinką;

5. siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;

6. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant lanksčias ugdymo(si) sąlygas, skatinamas vaiko galių auginimas ir padedama vaikams tapti pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems.

Programa apima penkias vaiko raidą skatinančias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu save“.

Visų vaikų dalyvavimą užtikrina įtraukus ugdymo(si) procesas, grindžiamas universalus dizaino mokymuisi prieiga, apimančia įsitraukimo, gilėjančio supratimo ir įgytos patirties raiškos procesus. Tai sukuria prielaidas aktyviam, savitam, sąmoningam kiekvieno vaiko ugdymuisi.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima pasiekimų sritis: kasdienio gyvenimo įgūdžių, fizinio aktyvumo, savireguliacijos ir savikontrolės, kūrybiškumo, tyrinėjimo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis.

Ugdymo(si) gairės. Vaikai:

1. domėtis sveikatai palankiu maistu ir jo gaminimo būdais, ugdytis elementarius mitybos kultūros įgūdžius;

2. plėtos supratimą apie sveikatos saugojimą, didins pasitikėjimą patiemis pasirūpinti savo higiena ir aplinkos tvarka bei estetika;

3. supras poreikius atitinkančio dienos ritmo svarbą ir jo laikysis;

4. gebės saugiai judėti pagal amžiaus galimybes, laikysis judėjimo ir poilsio ritmo, norės judėti ir įsitraukti į judriuosius žaidimus;

5. ugdytis saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, mokysis saugoti savo ir kitų sveikatą.

Įvairiuose edukaciniuose kontekstuose bus taikomi pažangūs mokymo(si) metodai, grindžiami vaiko ir mokytojo sąveika (pvz., STEAM, lauko pedagogikos elementai ir kt.).

Pasiekimų sritys:

Pasiekimų sritis – kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Sąmoningai renkami sveikatą palaikantį maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • suaugusiojo padedamas ruošia maistą, pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais; • suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus; • padeda į vietą vieną kitą daiktą; • pradeda laikytis susitarimų ir elgtis saugiai lauko aikštelėse. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, sužino, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Įvardija, kokio maisto reikia valgyti daugiau, o kokio – mažiau, kad augtų sveikas. Savarankiškai serviuoja stalą; • valgo savarankiškai, tvarkingai. Dažniausiai tinkamai naudojasi stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs; • dažniausiai savarankiškai ir taisyklingai plaunasi rankas, prausiasi veidą. Čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta ar šalta, savarankiškai arba su suaugusiojo pagalba nusirengia ar apsirengia drabužius, apsiauna ir nusiauna batus, susitvarko. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje; • savarankiškai arba priminus laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Pakomentuoja kelias saugaus elgesio gatvėje ir gamtoje taisykles. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles. Įvardija

	aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį sako „stop“, „ne“. Stengiasi saugoti save ir kitus. Paaškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankų koordinacija bei išlavinta smulkioji motorika, derina judesius poroje ar grupėje šokdamas ar žaisdamas.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • vaikas geba pabūti stovėdamas ant vienos kojos 3–4 sekundes. Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį ir greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamsis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis, 1–2 kartus paeiliui nuo žemės, perlipa per liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas; • derina akies ir rankos, abiejų rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega batus su lipdukais, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • vaikas eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, įveikia ilgesnius atstumus, bėga ant pirštų galų, pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, judėdamas pirmyn. Šoka toli, aukštai. Lipa kopėčiomis. Meta kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna jį sulenkdamas rankas per alkūnes. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių į taikinį. Žaisdamas laisvai ir koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi ir sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, rodančius, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo; • pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. Tiksliai atlieka judesius su smulkiais daiktais. Kuria tvirtas konstrukcijas, sudėtingus statinius. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Sutelkia dėmesį į veiklą, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, nusiminęs geba nusiraminti.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • vaikas yra ramus ir jaučia pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nors nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos ar kreipiasi į suaugusįjį pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį ir kontroliuotų veiksmus. Su suaugusiojo pagalba

	įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį; • pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • vaikas nusiramina ir atsipalaiduoja išėjęs iš įtampos keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais; • žaisdamas ar atlikdamas sudominusią veiklą geba sutelkti dėmesį, pastangas ir išlikti įsitraukęs; • siekdamas tikslo, gali atidėti kai kurių norų tenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose, jas ignoruoja; vienas arba su kitais ieško taikių sprendimų, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį ir įniršį; • supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudą ir dažniausiai jų savarankiškai laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. (Išsamiau žr. Gairėse)

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: kas aš esu, emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų žmonių ir bendruomenės, mūsų praeitis, dabartis ir ateitis. Jos paskirtis – plėtoti vaiko savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir savikontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą. Pasiekimų sritys: savireguliacija ir savikontrolė, emocijų suvokimas ir raiška, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, savivoka, aplinkos pažinimas, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, mokėjimas mokytis.

Ugdymo(si) gairės. Vaikai:

1. plėtos supratimą apie save kaip unikalią asmenybę, kuri auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi; mokysis priimti sprendimus bei pasirinkimus, aktualius jų gyvenimui ir ugdymuisi;

2. lavins savireguliacijos procesus, leidžiančius plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus: valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius, konstruktyviai tvarkyti santykiuose;

3. užmegs ir palaikys asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinės savo ir kitų panašumus bei skirtumus, pratinsis pagalvoti apie kitų poreikius, mokysis bendrauti, bendradarbiauti;

4. tyrinės kultūrinius reiškinius, žmones ir jų bendruomenių gyvenimo būdus, atras prasmingus būdus dalyvauti įstaigos bendruomenėje, ugdysis priklausymo bendruomenei, tautinio bei pilietinio tapatumo jausmą;

5. tyrinės praeitį, dabartį ir ateitį, supras žmonių gyvenimo pokyčius bėgant laikui.

Įvairiuose edukaciniuose kontekstuose bus taikomi pažangūs mokymo(si) metodai, grindžiami vaiko ir mokytojo sąveika (pvz., STEAM, lauko pedagogikos elementai ir kt.).

Pasiekimų sritys:

Pasiekimų sritis – savireguliacija ir kontrolė	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka – nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško

susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį ir kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo, įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį; • pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • nusiramina, atsipalaiduoja išėjęs iš įtampos keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais; • žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį, pastangas ir parodyti ištvermę; • siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose – jas ignoruoja, vienas arba su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – emocijų suvokimas ir raiška	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta, atliepia, įvardija ir aptaria savo bei kitų emocijas ar jausmus ir jų priežastis, įprastose, ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • pradeda atpažinti, ką jaučia. Turi savitų emocijų ir jausmų raiškos būdų. Pradeda vartoti emocijų pavadinimus; • domisi kitų vaikų ar suaugusiųjų emocijų ir jausmų raiška. Pastebi aiškiai reiškiamas emocijas ir į jas reaguoja skirtingai. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • atpažįsta ir įvardija, apibūdina savo emocijas bei jausmus. Įvardija ir pakomentuoja emocijas bei jausmus sukėlusias situacijas ir jų priežastis. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais; • gana tiksliai iš veido mimikos, balso tono, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas žmogus; pastebi nuskriaustą ar nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti; • pradeda kalbėtis apie savo jausmus ir emocijas, aptaria priimtinus jų raiškos būdus, svarsto, kas gali padėti pasijusti geriau, jei yra nusiminęs ar piktas. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiais ir vaikais	Pasiekimų žingsniai

<u>Vertybinių nuostatų.</u> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, jaučiasi su jais ramiai tiek kasdienėje, tiek neįprastoje aplinkoje. Iš jų mokosi, drąsiai dalijasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. • siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo ir pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku; • supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus; • domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai; • supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta savo kilmę, pasako, kad yra berniukas (arba mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (ar nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ir pasako, kiek jam metų; • pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“; • patogiausiai jaučiasi tarp suaugusiųjų ir vaikų. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis; • suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir svečius, apsilankančius grupėje.

	3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • tyrinėja, ką gali ir ko negali kitas žmogus, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos ir ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ir kt.); • supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo; • teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis; • dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų; • pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbas, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs. Pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos ar vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. (Išsamiau žr. Gairėse).
Pasiekimų sritis — aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinias pritaiko žaidimuose ir kitose veiklose.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • atpažįsta ir reaguoja į neseniai įvykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, filmuotoje medžiagoje ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad suvokia paros dalių seką ir jaučia veiklos trukmę (ar vyko ilgai, ar trumpai); • pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (pvz., vaivorykštę, perkūniją); • turėdamas galimybę, renkasi būti jam patinkančioje gamtinėje, socialinėje ar kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kitų tautų šventėmis. Atpažįsta ir įvardija suaugusių šeimos narių profesijas bei kitas jam įdomias profesijas, pasakoja, ką jie dirba, kokią vertę turi jų sukuriami daiktai ir paslaugos, kaip vyksta mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno ir dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė. Vartoja

	savaitės dienų pavadinimus, žodžius, apibūdinančius praeitį, dabartį ir ateitį; • atpažįsta ir įvardija ne tik stebėtus vietinius, bet ir kai kuriuos tolimųjų kraštų augalus bei gyvūnus, samprotauja apie jų gyvenimo būdą ir buveines. Paaiškina, kaip daržovės, vaisiai ir kitos gamtos gėrybės vartojamos maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtos objektų stebėjimus, išvelgia kai kuriuos akivaizdžius jų požymius. Pažįsta keletą dangaus kūnų ir gamtos reiškinių, supranta, kurių negalima ar pavojinga stebėti iš arti (pvz., ugnikalnio išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai ir augalai; • jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją saugoti, prižiūrėti ir puošti. Paaiškina, kodėl reikia tausoti išteklius. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenimo sąlygas, samprotauja apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas tai veikloje ir kūryboje. (Išsamiau žr. Gairėse)

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Ugdymo(si) sritis apima žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi. Ugdymo srities paskirtis – plėtoti kalbos supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką ir aplinkos pažinimą.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šias pasiekimų sritis: kalbos supratimą, kalbinę raišką, estetinį suvokimą, kūrybiškumą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis.

Ugdymo(si) gairės. Vaikai:

1. klausysis ir supras kitų kalbėjimą, plėš žodinės ir nežodinės kalbos bei vaizdinės informacijos suvokimą;

2. ugdysis kalbinės raiškos, bendravimo ir komunikacijos gebėjimus, apimančius žodinę ir nežodinę raišką, įgis rašytinės raiškos pradmenis;

3. tapatinsis su savo šalies kalba ir kultūra, susipažins su kalbų įvairove, ugdysis kalbų įvairovės suvokimą, vertybines nuostatas, susijusias su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, plėtos kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.

Įvairiuose edukaciniuose kontekstuose bus taikomi pažangūs mokymo(si) metodai, grindžiami vaiko ir mokytojo sąveika (pvz., STEAM, lauko pedagogikos elementai ir kt.).

Pasiekimų sritys:

Pasiekimų sritis – kalbų supratimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • trumpam susikaupia klausydamasis suaugusiojo ar kito vaiko; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus („kas?“, „kur?“, „kiek?“), du vienas po kito

priemonėmis perteikiamas prasmės, tinkamai supranta įvairaus pobūdžio tekstus.	sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių; • atpažįsta išgirstus ritmus, intonaciją. Supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai vartojamus gestus, simbolinių paveikslėlių ir ženklų prasmę; • varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta, arba prašo paskaityti. Geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais; • stengiasi išklaudyti skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, o girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • supranta sudėtinius, kelių dėmenų sakinius, ilgesnį dialogą ar monologą su turiniu; stengiasi suprasti kita kalba kalbančio žmogaus norus, pasiūlymus; • klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, dažnai girdimus frazeologizmus, pradeda suvokti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; • atpažįsta, kokios raiškos priemonės ir būdai buvo panaudoti perduoti jausmą, idėją ar mintį; • supranta, kad kalba yra sistema, turinti taisykles; seka suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią. Supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodžius, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių. Pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus ir skiemenis; • domisi rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta siužetą; klausydamasis skaitomo sudėtingesnio teksto, turinčio įvykių eigą, gali numatyti, kas tekste galėtų įvykti toliau. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – kalbinė raiška	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalijasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, prisideda prie bendravimo, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • kalba 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais, klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius. Inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus. Vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes, taisyklingai naudoja kai kurias gramatines formas; • domisi vaikams skirtomis laidomis ir animaciniais filmais, skatinamas kalba apie juos. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtų eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Išskiria

	labiausiai įsiminusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas; • stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešia, palikdamas ženklų. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja. Vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajuto, sužinojo, sprendžia problemas. Tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku ar suaugusiuoju; • pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas. Papasakoja 2–3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą, geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą; • kuria ir pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėto siužeto fragmentus žaidimų scenarijuose ar meninėje veikloje. Keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus. Perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų; • supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolius ar žodžius. Kuria savo ženklus ir simbolius, braižo bei aiškina paprastus planus, schemas; • kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą ir kelis žodžius. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – estetinis suvokimas <u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi, gėrėsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, juos jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetiškes jų ypatybes, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, dalijasi estetinėmis patirtimis.	Pasiekimų žingsniai 1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • emociškai reaguoja girdėdamas garsą, intonaciją, sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokio judesius, gamtos objektus bei reiškinius; • skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu); • turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, pasakoja kitiems apie savo kūrybą. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • noriai įsitraukia į muzikavimą, šokį, vaidybą, dailės veiklą ir mėgaujasi jomis. Grožisi

	žmogaus sukurta aplinka ir gamta, jų spalvomis, formomis, garsais; • įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, žaismingai stebinti; • atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus); • demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, kas buvo gera – bloga, gražu – bjauru; apibūdina, ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra kūrybine veikla, džiaugiasi savo ir kitų menine veikla, gerais darbais, elgesiu; • pasakoja apie kūrinių siužetus, veikėjus, nuotaiką, gamtoje ar žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip tai, kas jam patinka ar atrodo priimtina, galima panaudoti savo aplinkoje ar už mokyklos ribų. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pateikdamas vieną ar kitą argumentą. (Išsamiau žr. Gairėse)

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis. Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti daiktinės ir estetinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbos supratimą, tyrinėjimo gebėjimus, problemų sprendimą ir mokėjimą mokytis.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima pasiekimų sritis: aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kūrybiškumą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis.

Ugdymo(si) gairės. Vaikai:

1. pažins aplinkos daiktus, jų savybes ir paskirtį, remdamiesi jų vieta aplinkoje, orientuosis erdvėje;

2. tyrinės artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažins su gyvybės įvairove, supras, kad gyvybė turi poreikių;

3. atras skaičių pasaulį, plėtos supratimą apie skaičiavimo būdus ir jų taikymą savęs bei aplinkos pažinimui, problemų sprendimui;

4. plėtos suvokimą apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes savo pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėtį ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti;

5. įgis skaitmeninio raštingumo ir informacinio mąstymo pradmenis.

Įvairiuose edukaciniuose kontekstuose, taikant vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus pažangius mokymo(si) metodus (pvz., STEAM, lauko pedagogikos elementus ir kt.).

Pasiekimų sritys:

Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naujo. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, vaizdo ar garso įrašuose. Natūraliai įsitraukia į kasdienius, rutininius

reiškinius, juos įvardija ir apibūdina. Įgytas žinias taiko žaidimuose ir kitose veiklose.	įvykius ir veiklas; pradeda suprasti paros dalių seką ir jaučia veiklos trukmę (atpažįsta, ar tai truko ilgai, ar trumpai); • pažįsta vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų ir gyvūnų, pradeda vartoti tikslūs jų pavadinimus. Ištraukia į augalų priežiūrą. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (pvz., vaivorykštę, perkūniją); • esant galimybei, pasirenka būti jam patinkančioje gamtinėje, socialinėje ar kultūrinėje aplinkoje ir džiaugiasi ten esančiais objektais. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą, papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir įvardija suaugusių šeimos narių bei kitų dominuojančių profesijų atstovus, pasakoja, ką jie dirba, kokia jų sukuriamų daiktų ar paslaugų vertė, kaip vyksta mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno anksčiau, ką dirbo, kokie daiktai buvo naudojami ir kaip jie pasikeitė. Vartoja savaitės dienų pavadinimus bei žodžius, nusakančius praeitį, dabartį, ateitį; • atpažįsta ir įvardija ne tik stebėtus vietinius, bet ir kai kuriuos tolimųjų kraštų augalus ir gyvūnus, samprotauja apie jų gyvenimo būdą ir buveines. Paaiškina, kaip daržovės, vaisiai ir kitos gamtos gėrybės vartojamos maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtinių objektų stebėjimus, išvelgia kai kuriuos akivaizdžius jiems būdingus požymius. Pažįsta kelis dangaus kūnus ir gamtos reiškinius, kurių negali ar kuriuos pavojinga stebėti iš arti (pvz., ugnikalnio išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Įvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai ir augalai; • jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį, apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, saugoti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmonių ir gamtos pokyčius. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, šį ryšį išreiškia savo veikloje ir kūryboje. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – matematinis mąstymas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis):

<u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkos pažinimui, problemų sprendimui. Geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kieki, formas, dydį, sekas, vietą ir judėjimą.	• nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas, paduoda tiek daiktų, kiek paprašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram; • palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas – suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį. Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan.; • surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą viena eile. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį; • kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parodo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau nei 5 ir kiek trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus iki 7. Skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas; • kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks; • palygina du–tris matomus objektus, besiskiriančius išmatuojamais dydžiais, ir randa žodžių nedideliems jų skirtumams apibūdinti (pvz., kiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (pvz., skritulys, kvadratas, trikampis, rutulys, kubas), jas atpažįsta nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atskiria figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja; • apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba papasakoti ir bando pavaizduoti, kaip reiktų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – skaitmeninis sumanumas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • žaidžia įstaigos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz.

<u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba pasirinkti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti keletą vienas po kito einančių veiksmų programas.	robotukais) naudodami pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas; • žodžiais, garsažodžiais, gestais ar veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo eigą bei eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų duodamas komandas; • pradeda laikytis jam suprantamų saugaus naudojimo taisyklių. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojami įvairių įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kitai ugdomajai veiklai; • įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones ar skirtingus turinio tipus; • dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, sudarydamas rišlią veiksmų seką. Nusako, kaip nuosekliai, žingsnis po žingsnio, pavyko pasiekti rezultatą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybiniame programavimo aplinkoje; • paaiškina ir su suaugusiojo pagalba laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių. (Išsamiau žr. Gairėse)

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima pasiekimų sritis: estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis.

Ugdymo(si) gairės. Vaikai:

1. žaismingai reikš savo emocines patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Ugdyti savitus žaidybinius gebėjimus, simbolinį mąstymą ir socialinio bendravimo vertybinius pagrindus ir plėtos vaizduotę, kūrybiškumą, stiprins improvizacinius;

2. tyrinės garsų ir muzikos pasaulį, pažins muzikos vertingumą, išbandys įvairias muzikines raiškos priemones ir būdus. Kurs, sieks meistriškumo, gilins estetinį suvokimą. Per dainas, muzikinius žaidimus, ratelius ir kitokią muzikinę raišką susipažins su savo ir kitų tautų kultūros;

3. pažins savo kūno judesių galimybes, plėtos motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerins kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją. Šokant atras galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažins su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, puoselės judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam;

4. vizualinės raiškos priemonėmis išreikš save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtos vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Dailės raiška atras ir plėtos vaikų autentišką vaizdavimo stilių;

5. pažins ir patirs teatrinės raiškos formų įvairovę, išbandys skirtingas teatrinės raiškos priemones; plėtos kūrybiškumą ir pagilins estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.

Įvairiuose edukaciniuose kontekstuose taikant vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus pažangius mokymo(si) metodus (STEAM, lauko pedagogikos elementus ir kt.).

Pasiekimų sritys:

Pasiekimų sritis – estetiškas suvokimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta įvairius gamtines ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • sąmojingai, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokio judesius, gamtos objektus bei reiškinius; • skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu — bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu); • turi savo nuomonę apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais; • įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas, nebijo eksperimentuoti, žaismingai stebinti; • atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus; • demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, džiaugiasi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais; • pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimus, šokius, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam yra priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pagrįsdamas savo vertinimą argumentais. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – meninė raiška	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raidos prasmę. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, naudoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): <i>Pasiekimų sritis dailės po srityje:</i> • žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais; • kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“; • grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. <i>Pasiekimų sritis muzikos po srityje:</i> • apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus,

	aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu, paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkamus dainuojant ar klausant muzikos; • Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Improvizuoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamasis ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius; • parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje. <i>Pasiekimų sritis šokio posrityje:</i> • tyrinėja ir atpažįsta naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves; • atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais, atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų–trijų judesių kombinacijas; • natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais. <i>Pasiekimų sritis teatro posrityje:</i> • išbando balso, kūno ir mimikos raišką ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams, pasireiškia pritrimo sulaukusiais veiksmiais; • atlikdamas pasirinktą vaidmenį, pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): <i>Pasiekimų sritis dailės posrityje:</i> • tyrinėja skirtingų technikų naudojimo vienam kūrybiniam darbui sukurti galimybes; • eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis; • pradeda planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas, vienas objektus. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos

	priemonę. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais. Turi idėjų kūrybiniam sumanymui, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus; • pastebi ir komentuoja kitų kūrybą, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas dailės sąvokas. Grožisi savo ir kitų kūriniais, savaip perkelia matytas vizualias idėjas į savo kūrybą. <i>Pasiekimų sritis muzikos posrityje:</i> • žaisdamas, tyrinėdamas skiria ir palygina vokalinėje bei instrumentinėje muzikoje naudojamus kontrastus. Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibendrina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais; • atlieka įvairių dainų repertuarą. Dažniausiai taisyklingai intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuliuoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Atsako dainuodamas ar dūduodamas. Judesiu parodo ritmo ir melodijos ypatumus. Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu, instrumentais ar kitomis garsą skleidžiančiomis priemonėmis išreiškia idėjas ar nuotaikas, kuria ir atlieka pritarimus eilėms, smulkiajai muzikai. Fiksuoja savo kūrybines idėjas grafiniais simboliais; • vartoja kai kurias dažniau girdimas ir jam suprantamas muzikines sąvokas, pagal kriterijus atpažįsta akivaizdžius muzikos kūrinių panašumus ir skirtumus. Pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus. Muzikuodamas su kitais vaikais pastebi, kaip jo indėlis dera su kitais. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ar atlikimą. Pasiūlo, kaip savo mokykloje ar už jos ribų Panaudoja patirtas ar sukurtas muzikines idėjas. <i>Pasiekimų sritis šokio posrityje:</i> • panaudoja patirtas ar sukurtas muzikines idėjas, naujus judesių derinius, padedančius išreikšti judėjimui būdingas savybes; generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui, atranda naujas savo kūno judėjimo galimybes; • siūlo naujus šokio ritmikos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Šoka sukamus

	ratelius poroje. Šokdamas išlaiko pusiausvyrą, reguliuoja ir gilina kvėpavimą. Kuria šokio kompozicijas iš penkių dalių, skambančiai muzikai tinkamų judesių, derindamas judesius stovint vietoje ir keičiant padėtį erdvėje; • atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus. Paaiškina sutartas šokio kultūros taisykles, reiškia nuomonę apie savo ir kitų šokį. <i>Pasiekimų sritis teatro posrityje:</i> • tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis; • kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. Drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis; • dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – gebėjimas žaisti	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo pasaulį, bendradarbiauja, įsitraukia į bendrą kūrybinį procesą. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia bei pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis. Mokosi laikytis skirtingų žaidimo taisyklių, derinti veiksmus su kitais, turtina socialinius, kalbinius ir kūrybinius gebėjimus žaisdamas įvairiose aplinkose.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais; • tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaisti; • kartodamas veiksmus, prisimena įvykį, jungia du–tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienę situaciją; • individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi vaidmens žaidimo taisyklių. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • sąveikauja su kitais, mokosi susitarti ir planuoti kolektyvinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime naudoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien tik kalbėdamasis; • mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse, pritaikydamas jas žaidimui. Tvarco žaidimo erdves prieš žaidimą ir jam pasibaigus; • kuria išplėtotus, ilgalaikius naratyvinių žaidimų siužetus remdamasis knygu, filmų ir vaizdo žaidimų turiniu; • žaisdamas su kitais, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, geba kontroliuoti savo ir kitų

	veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi susitarimų ir taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose žaidimuose. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – kūrybiškumas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti save, noriai tyrinėja naujas idėjas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, ieško būdų bei priemonių parodyti originalumą ir išradingumą. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria juos su kitais.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • pakartotinai sugrįžta prie dominančios raiškos būdų tyrinėjimo; • perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus ir vaizdus, atranda naujus jų derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus; • rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus ir sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus; • numatydamas, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius. Pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina; • dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, įvardija, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – tyrinėjimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką. Įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto ir patyrė.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis. Stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta; • fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus; • pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, džiaugiasi atradimais, rezultatus rodo kitiems. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena anksčiau ir kaip gyvena dabar; kaip žmonės gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi; • lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius ir savybes; objektus ir reiškinius tikslingai

	grupuoja. Iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka tinkamas tyrinėjimui; • samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; džiaugiasi tyrinėjimo rezultatais, kelia klausimus, siūlo idėjas. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – problemų sprendimas	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį; savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų; apsversto ir pasirenka tinkamus sprendimus konkrečioje situacijoje, įvertina pasirinkto sprendimo pasekmes.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė; • bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus, stebi, kaip tai daro kiti, ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį; • atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, užduotis ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai arba drauge su kitais įveikti; • susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemiška vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą; • stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimto sprendimo pasekmes. (Išsamiau žr. Gairėse)
Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis	Pasiekimų žingsniai
<u>Vertybinė nuostata.</u> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą. Smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą.	1–3 metai (3 pasiekimų žingsnis): • trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą; • pasirenka mėgstamą žaislą ar meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą užduotį; • atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kas nors veikia ar vyksta; • džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. 3–5 (6) metai (5 (6) pasiekimų žingsnis): • įsitraukia į naują, iššūkių reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką nori sužinoti ar išmokti; • numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus, ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka; • stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas; • noriai dalinasi patirtimi apie veiklos eigą ir rezultatus. (Išsamiau žr. Gairėse)

V SKYRIUS

VAIKO UGDYMO(SI) PAŽANGA IR UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – būtina kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, padedanti geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį. Vertinimas – tai nuolatinės informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas, padedantis analizuoti vaiko pasiekimų kaitą.

Apie vaiko pasiekimus, ugdymo procese įgytus gebėjimus žinias ir supratimą bei nuostatas, sprendžiama iš vaiko kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaiko ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo įrašus ir kt.), analizuoja vaiko ugdymosi pažangą. Ugdymo(si) procesą jie planuoja atsižvelgdami į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimus ir pažangą mokytojai vertina ir analizuoja kartu su pagalbos vaikui specialistais.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos analizė, vaiko kalbos ir veiklos vaizdo įrašai, tyrimas, tikslingi darbai su tam tikromis užduotimis ir kt.

Vaiko pasiekimus mokytojai vertina mokslo metų pradžioje, bet ne anksčiau nei 40 lankymo dienų, ir mokslo metų pabaigoje, jei lankomumas yra didesnis nei 50 proc. Mokinių vertinimą vykdo mokytojai, kurie ugdo ugdytinį.

Informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama:

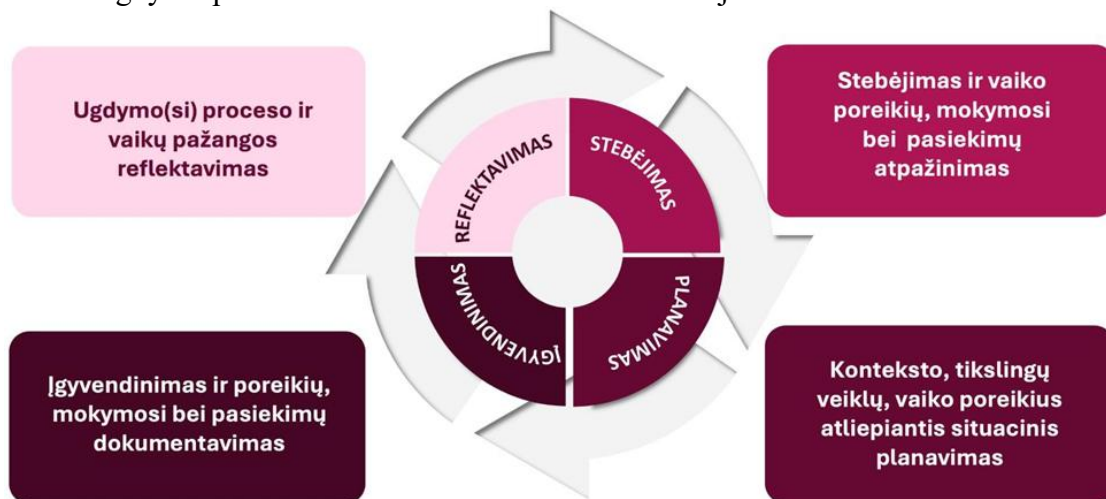
1. elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, esančiame vaiko pasiekimų apraše, kuriame paliekami trumpi komentarai, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas;

2. vaiko pasiekimų aplanke, kuriame talpinama medžiaga apie vaiko pasiekimus ir pažangą. Tai gali būti vaiko dailės ir kiti darbai, įdomesnės jo mintys, samprotavimai, žodinė kūryba, nuotraukos, rašytinės kalbos pavyzdžiai, įvairios vaiko veiklos stebėjimo aprašai, pedagogų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą.

Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugia veikla, aptaria veiklos procesą ir rezultatus, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaikų pasiekimus ir pažangą mokslo metų pradžioje ir pabaigoje arba pagal poreikį mokytojai aptaria su vaiko tėvais (globėjais).

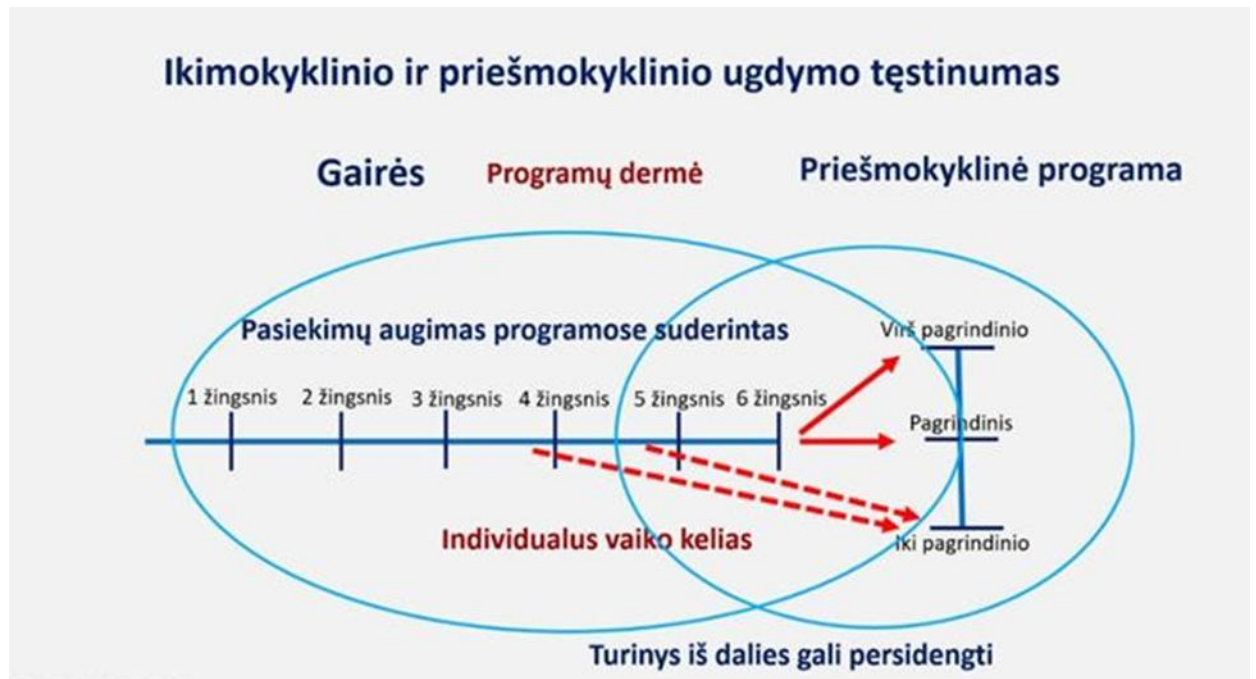
Vaikui pabaigus ikimokyklinį ugdymą, informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama įstaigos archyve.

Ugdymo proceso fiksavimas atliekamas vadovaujantis šia schema:

3 pav. Ugdymo proceso fiksavimo schema

Modeliuojant ugdymo(si) turinį labai svarbiu aspektu tampa ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė bei sklandus tęstinumas ir perėjimas iš vienos programos į kitą (žr. 4 pav.).

4 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.